

Р.Л. РИБАК, молодший науковий співробітник

О.В. ЖАБЕНКО, молодший науковий співробітник

Ю.М. БУНДУК, науковий співробітник

А.Г. МЕТЕЛЬСЬКА, молодший науковий співробітник

Українська науково-дослідна станція карантину рослин Інституту захисту рослин НААН

БАЗА ДАНИХ «ФІТОСАНІТАРНІ ВИМОГИ КРАЇН-ЧЛЕНІВ СОТ» В УМОВАХ МІЖНАРОДНОГО ФІТОСАНІТАРНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

Створено базу даних, яка містить: інформацію про фітосанітарні вимоги країн-членів СОТ Австралії, Океанії, Азії та Європи; коротку інформацію про фітосанітарну службу відповідних країн, пункти імпорту та експорту; порівняльні дані об'єму імпорту та експорту за попередні та поточний роки з Україною країн Азії, Океанії, Австралії та Європи; перелік карантинних організмів відповідних країн; інші фітосанітарні документи (стандарти, вимоги, укази, сертифікати).

фітосанітарні вимоги, СОТ, країни-члени, веб-сервіс, Інтернет, інформація, база даних

Сучасна економіка інтегрує у світову торгівлю, розвивається світовий ринок і кожна країна прагне зайняти свою нішу в міжнародних економічних відносинах. Нині саме економічний потенціал країни, ступінь її економічного розвитку, а також здатність реагувати та змінювати свою стратегію залежно від глобалізаційних процесів та світових трендів визначає положення цієї країни у світі, добробут громадян, взаємовідносини з іншими країнами [1].

Єдиною глобальною міжнародною організацією, яка регулює питання торгівлі між країнами світу, є Світова організація торгівлі (СОТ), яка забезпечує інституційну та правову базу торгівельної системи [2].

Починаючи з Уругвайського раунду, політика країн-членів СОТ у сфері сільського господарства, з огляду на свою специфіку, стала однією з центральних тем багатосторонніх переговорів.

Членство у СОТ вимагає від країн провести певне ринкове реформування аграрного сектору та лібералізувати доступ до ринку аграрної та харчової продукції. Це питання є найбільш гострим з усієї кількості проблем, оскільки сільськогосподарський сектор є найменш реформованим.

Виробництво та торгівля сільськогосподарськими і продовольчими товарами регулюється в СОТ Угодою про сільське господарство й Угодою про санітарні та фітосанітарні заходи. [3] Раніше країни з метою захисту власних виробників обмежували імпорт сільськогосподарської продукції шляхом активного застосування кількісних обмежень (квот, вибіркових ліцензій на ввезення тощо). Згідно з Угодою, ці засоби захисту мають бути перераховані у тарифні еквіваленти.

Країна-член СОТ може використати спеціальні захисні заходи, тобто ввести додаткове захисне мито на імпорт сільськогосподарської продукції, якщо обсяги імпорту або ціна імпортованої продукції загрожують внутрішньому ринку. Критичний обсяг імпорту розраховується не довільно, а відповідно до Угоди, а додаткове мито, що вводиться таким чином, може стягуватися у розмірі, що не перевищує третину звичайного мита.

Світова організація торгівлі реалізує принцип справедливої конкуренції на ринках сільськогосподарської продукції (як зовнішніх, так і внутрішніх). Відповідно до цього принципу заходи державної підтримки сільського господарства, що справляють найбільший протекціоністський і стимулюючий вплив на виробництво сільгосппродукції, а також заходи, спрямовані на захист внутрішнього агропродовольчого ринку, мають скорочуватися. Адже вони впливають “викривлюючим чином” на ринок, тобто на обсяги виробництва та ціни.

Отже, країни, що приєднуються до організації, беруть на себе певні зобов’язання щодо державної підтримки сільського господарства; доступу на ринок сільськогосподарських і продовольчих товарів; санітарних і фітосанітарних заходів, експортної конкуренції в сільськогосподарській і продовольчій торгівлі.

Підкарантинні матеріали, які вивозяться за межі країн, повинні відповідати умовам, що передбачені відповідними міжнародними договорами, контрактами і карантинними дозволами сировини, що імпортується. Міжнародний стандарт № 15 якраз і є тим фітосанітарним заходом, який розробила Міжнародна конвенція із захисту рослин і рекомендувала для виконання країнам — членам СОТ і тим, що бажають вступити до СОТ, для запобігання занесенню на територію країни карантинних організмів.

Вступ до СОТ потрібний, щоб мати можливість користуватися перевагами багатосторонньої торгівельної системи в цілому та в сфері малого та середнього бізнесу зокрема. Лише ставши членом СОТ, країна зможе презентувати себе на світовій арені як надійний торговий партнер і привабливий об’єкт для інвестицій та відстоювати національні інтереси. Але потрібно чітко усвідомлювати, що СОТ — лише інструмент, результати застосування якого залежатимуть від багатьох факторів, у тому числі й від ефективного технологічного переозбро-

ення та вдосконалення процесів управління самими національними підприємствами незалежно від термінів та умов вступу країни до СОТ.

Вивіз підкарантинних вантажів з країн-членів СОТ в інші держави провадиться в супроводі фітосанітарних сертифікатів, виданих окремо на кожну транспортну одиницю, та завірених штампом карантинної інспекції, яка видала такий сертифікат.

Фітосанітарний сертифікат повинен засвідчувати відсутність у підкарантинному вантажі шкідників, хвороб рослин або насіння бур'янів, передбачених міжнародними конвенціями та угодами з карантину та захисту рослин, та додаткові вимоги імпортера [4]. Крім того, у сертифікаті записуються відомості про проведене знезараження вантажу або про виконання інших додаткових вимог, якщо вони передбачалися вимогами імпортера або умовами договору. Ботанічна назва рослин у фітосанітарному сертифікаті зазначається латинською мовою. Фітосанітарні сертифікати (ФС) повинні відповідати Частині А Додатку VIII до Директиви 77/93/ЄЕС.

Саме тому лабораторією аналітичних досліджень УкрНДСКР ІЗР проводиться робота з удосконалення веб-сервісу, який містить інформацію про фітосанітарні вимоги країн-членів СОТ Європи, Азії, Австралії та Океанії, коротку інформацію про фітосанітарну службу відповідних країн (контактні дані, відповідальні особи, адреси організацій, електронні контактні дані), пункти імпорту та експорту, перелік карантинних організмів відповідних країн, інші фітосанітарні документи (стандарти, сертифікати).

На сьогоднішній день, коли глобалізаційні процеси набирають загальносвітового масштабу та основним трендом життя, як окремих людей так і країн в цілому, стає всеохоплюючий доступ до будь-якої інформації та швидкість прийняття рішень, недостатньо просто володіти інформацією. Ключовим фактором стає: швидкість доступу до інформації, своєчасне відслідковування її змін, не прив'язаність до систем та мобільність.

Всьому цьому посприяв колосальний розвиток електронних технологій та мережі Інтернет. Значний сегмент документообігу, доступу та пошуку інформації, процесів керування перейшов на «електронний шлях». І фітосанітарна безпека не є виключенням.

Тому, однією із головних переваг нашого веб-сервісу є платформонезалежність (кросплатформеність). Робота веб-сервісу не залежить від платформи (операційної системи), на якій працює комп'ютер чи будь-яке інше електронне обладнання. Користувач може працювати на Microsoft Windows, Mac OS, Linux, BSD, Novel NetWare, BeOS чи будь-якій іншій операційній системі, але це не буде впливати на роботу бази даних та коректність відображення та видачу інформації з неї. Користувачі працюють із базою даних через мережу Інтернет. Не важливо, де

знаходяться люди під час роботи, це може бути будь-яке місце на Землі. Завдяки цьому вдасться уникнути проблем, які могли б виникнути при роботі з різним програмним забезпеченням та різними його версіями:

- конфлікт версій;
- незбіг форматів даних;
- некоректне відображення інформації.

При розробці системи були використані наступні програмні засоби:

- мови програмування (PHP, JavaScript, Ajax) [18, 19, 20];
- каскадні таблиці стилів (CSS2, CSS3) [17];
- мова гіпертекстової розмітки (HTML4, HTML5);
- система управління базами даних СУБД (MySQL);
- вільний HTTP-сервер — Apache [16].

Система складається з клієнтської та адміністраторської частин.

В клієнтській частині користувач має можливість перегляду та пошуку інформації ресурсами самого сайту.

В адміністраторській частині користувач (адміністратор) має можливість крім перегляду та пошуку інформації, редагувати стару та додавати нову інформацію. Крім того, адміністратор має права доступу для налаштування всієї системи, додавання, активацію та дезактивацію модулів системи (мовний модуль, модуль новин, статей та ін.)

Користувацький інформаційний інтерфейс кожного об'єкта розділений на три частини.

Перша частина:

- назва країни; герб та прапор країни.

Друга частина — інформація про головну фітосанітарну службу країни, імпорт/експорт:

- назва організації; адреса; телефон; факс; адреса веб-сайту; E-mail; Skype.

Третя частина — фітосанітарні вимоги, пункти ввезення/вивезення (у вигляді документів форматів .doc, .docx, .pdf, з можливістю безпосереднього їх завантаження на комп'ютер).

Керування сайтом здійснюється за допомогою системи управління контенту (CMS — Content Management System). Система є власною розробкою.

Вся інформація зберігається в таблицях, які створені, обробляються та працюють за допомогою системи управління бази даних — СУБД (MySQL). Це дає можливість швидко та оперативно обробляти та заносити інформацію в базу даних. Крім того, за допомогою даної СУБД без проблем здійснюються експорт та імпорт інформації.

Останні світові тенденції до глобалізації, мобільності, швидкості доступу та пошуку інформації, конвертації всього в цифровий формат ще раз підкреслюють, що вибраний нами шлях розвитку та реалізації програмного продукту відповідає останнім загальносвітовим тенденціям, та, безперечно, враховує інтереси користувачів.

ВИСНОВКИ

Методом аналітичних досліджень було проведено інтернет-пошук інформації щодо фітосанітарних вимог, стандартів, указів, сертифікатів, переліків карантинних шкідливих організмів, пунктів і об'єму імпорту та експорту країн-членів СОТ Європи, Австралії, Океанії та Азії. За результатами проведених досліджень сформовано базу даних у вигляді веб-інтерфейсу «Фітосанітарні вимоги країн-членів СОТ» із можливістю редагування старої та додавання нової інформації.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК

1. *Осика С.* Світова організація торгівлі : Підручник / С. Осика, В. Пятницький. — 2-ге вид., перероб. і доп. — К. : К.І.С., 2004. — 516 с.
2. *Malsky O.* Accession of Transition economies to the WTO: impact on the development and regulation of foreign direct investments / O. Malsky, A. Yabolnyk. — Lviv, 2003.
3. *WTO minnows cry foul on mediation* // Financial Times. — 24 October. C. Michalopoulos WTO accession for countries in transition, World Bank.
4. www.ukrexport.gov.ua/ Agriculture of European Union countries.
5. www.ippc.int/ Approval of the Rule of Carrying Out the Phytosanitary Border Quarantine and Veterinary Border-Quarantine Control.

Рыбак Р.Л., Жабенко А.В. Бундук Ю.М., Метельская А.Г.
Формирование базы данных «фитосанитарные требования стран-членов вто» в условиях международного фитосанитарного сотрудничества

Создана база данных, которая содержит: информацию о фитосанитарных требованиях стран-членов ВТО Австралии, Океании, Азии и Европы; краткую информацию о фитосанитарной службе соответствующих стран, пункты импорта и экспорта; сравнительные данные объема импорта и экспорта за предыдущие и текущий годы с Украиной стран Азии, Океании, Австралии и Европы; перечень карантинных организмов соответствующих стран; другие фитосанитарные документы (стандарты, требования, указы, сертификаты).

Rybak R. L., Zhabenko O. V., Bunduk Yu. M., Metelska A.G.
The formation of database phytosanitary requirements of wto member states in conditions of international phytosanitary cooperations

The database which contains information on phytosanitary requirements of member states of Australia, Oceania, Asia and Europe; short information on the respective states phytosanitary service; exporting and importing points; comparative data on import and export volume for previous and current years of Ukraine with Asian, Oceanian, Australian and European states; list of quarantine organism from relative states; other phytosanitary documents (standards, requirements, decrees, certificates).